

Чередниченко В.Д.

студентка 2-го курсу спеціальності
«Підприємництво та торгівля»

*Одеський національний економічний університет
м. Одеса, Україна*

Артюх О.В.

доктор економічних наук, професор кафедри
бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту

*Одеський національний економічний університет
м. Одеса, Україна*

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ ДОХОДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ В УКРАЇНІ

Податки є ключовим елементом формування бюджету та важливим інструментом для регулювання соціально-економічних процесів в державі. Вони торкаються найважливіших аспектів життя людей та суспільства.

Серед усіх податків особливе місце належить податку на доходи фізичних осіб (ПДФО), який є частиною системи прямого оподаткування. ПДФО є важливим інструментом для розподілу фінансових ресурсів між державою та населенням.

Актуальність вивчення проблеми оподаткування доходів фізичних осіб впливає з ключового значення ПДФО, як одного з найстійкіших та ефективних джерел формування доходної частини бюджету. Цей податок гарантує фіскальну стійкість бюджету та відіграє важливу соціальну роль, оскільки безпосередньо впливає на рівень доходів населення. В Україні цей аспект податкової політики неодноразово піддавався реформуванню, використовувалася як прогресивна, так і пропорційна шкала оподаткування особистих доходів. Проте, з погляду фіскальної стійкості та соціальної справедливості, сприйняття ПДФО відрізнялося в різні періоди.

ПДФО – це загальнодержавний прямий податок, який стягується з доходів фізичних осіб, резидентів та нерезидентів. Український Податковий кодекс встановлює порядок нарахування та сплати цього податку [1, С. 31].

Таблиця 1

Основні елементи ПДФО

Назва	Сутність
Суб'єкт оподаткування	1. Резиденти - фізичні особи (доходи, отримані з джерела їхнього походження в Україні, та іноземні доходи). 2. Нерезиденти - фізичні особи (доходи, отримані з джерела їхнього походження в Україні). 3. Податкові агенти.
Об'єкт оподаткування	Об'єктом оподаткування резидента є: 1. Загальний місячний (річний) оподатковуваний дохід. 2. Доходи з джерела їхнього походження в Україні, які остаточно оподатковуються під час їх нарахування. 3. Іноземні доходи - прибутки, отримані з джерел за межами України. Об'єктом оподаткування нерезидента є: 1. Загальний місячний (річний) оподатковуваний дохід із джерела його походження в Україні. 2. Доходи з джерела їхнього походження в Україні, які остаточно оподатковуються під час їх нарахування.
Податкова база	Базою оподаткування є загальний оподатковуваний дохід - будь-який дохід, який підлягає оподаткуванню, нарахований на користь платника податку протягом звітного податкового періоду.
Ставка податку	Ставка податку становить 18% бази оподаткування щодо доходів - заробітної плати, інших заохочувальних та компенсаційних виплат або інших виплат і винагород, які нараховуються платнику у зв'язку з трудовими відносинами та за цивільно-правовими договорами.
Порядок нарахування	Резиденти сплачують податок з усіх доходів, отриманих із джерела їхнього походження як в Україні, так і за кордоном. При цьому у них залишається можливість врахувати податок, сплачений за кордоном, у визначенні в декларації річної суми податку, що підлягає сплаті з бюджет. Нерезидент платить податок також за чинним сьогоднішнім принципом - тільки з доходів, одержаних в Україні.

Джерело: складено авторами на основі [1].

Податок на доходи фізичних осіб стикається з рядом складних проблем, які мають комплексний характер і негативно впливають на ефективність системи оподаткування фізичних осіб. Ці проблеми призводять до незадоволеності громадян і зменшення довіри до держави. До основних зазначених проблем відносяться наступні [2].

1. непрозорість та складність податкової системи: громадяни часто стикаються з труднощами під час заповнення податкових декларацій через неоднозначні та складні правила. Це створює підґрунтя для помилок та додаткових витрат на послуги податкових консультантів.

2. ухилення від сплати податків та уникнення їх сплати: деякі громадяни намагаються уникнути оподаткування шляхом приховування своїх доходів або зменшення своїх податкових обов'язків.

3. високий рівень тіньової економіки: багато громадян отримують частину або всі доходи нелегально, не декларуючи їх у податкових органах. Це суттєво знижує податкові надходження до бюджету і створює нерівні умови для тих, хто сумлінно сплачує податки.

4. нестабільність податкової системи: постійні зміни в податковому законодавстві створюють невизначеність для платників податків та підприємств як податкових агентів. Ця невизначеність може впливати на їхні фінансові рішення та дії.

Усі вищезазначені проблеми у сфері оподаткування доходів фізичних осіб взаємопов'язані. Щоб вирішити проблеми, можна вжити наступні заходи. Активізувати контроль за сплатою податку на доходи фізичних осіб: держава може посилити контроль за сплатою податків, використовуючи нові технології та методи аналізу даних, наприклад, непрямі методи визначення податкових зобов'язань громадян. Також спростити податкову систему та зрозумілість інформації про ПДФО для громадян: це призведе до зняття адміністративних бар'єрів для фізичних осіб та сприятиме більш ефективному виконанню їхніх податкових зобов'язань.

Збільшити рівень сплати податків та посилити боротьбу з корупцією - це можна досягти шляхом активізації податкового контролю, підвищення відповідальності за невиконання податкових зобов'язань та ефективного контролю за дотриманням податкового законодавства. Ще можна запровадити прогресивну систему оподаткування доходів фізичних осіб - це допоможе зменшити податкове навантаження на основну групу платників ПДФО та відновить соціальну справедливість у суспільстві.

Проблеми оподаткування доходів фізичних осіб в Україні є комплексними і потребують системного підходу до їх вирішення. Зміни в податковій політиці мають бути спрямовані на зниження тіньової економіки, спрощення податкової системи, зниження податкових ставок, підвищення податкової культури та ефективності податкової адміністрації. Тільки так можна забезпечити стабільний розвиток економіки та підвищення рівня добробуту громадян.

Список використаних джерел:

1. Тоцька О., Дмитрук І. Податок на доходи фізичних осіб в Україні: загальнодержавні і регіональний вимір. *Фінансово-кредитні системи: перспективи*. Вип. (1)8, 2023 С. 30 - 39.

2. Римар А. В., Славкова А. А. Проблеми оподаткування доходів фізичних осіб в Україні. *Фінансові аспекти підтримки економіки в умовах глобальних конфліктів*: зб. наук. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф. студентів та дослідників, 5 трав. 2023 р. / М-во освіти і науки України, Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана у кооп. з Ун-том м. Бремен. С. 75 – 77.

